

Слѣдъ възстанието, обаче, положението на българското население не се подобрява. Нѣщо повече, то се влошава, защото ролята на Михаила спрѣмо него, освѣнъ че усиља турскитѣ безчинства тамъ, но, надъ туй отгорѣ, дава широкъ просторъ на сръбската пропаганда, която, ведно съ византийското духовно влияние, направя положението на по-будната частъ отъ населението съвсѣмъ несносно, като смѣтља непълно духоветѣ на останалата¹⁾. Нишнянитѣ правятъ отчаяни усилия за облекчение. Прѣзъ 1858 год. тѣ се рѣшаватъ да пратятъ скришомъ депутация въ Цариградъ, която съ много молби успѣва да изпроси отъ Високата Порта единъ мубаширинъ, който отъ нейно име да анкетира истинското състояние на работитѣ. Мубаширинътъ трѣгва къмъ края на 1858 г. за Нишъ. Въ резултатъ — нишкитѣ депутати се пращатъ на заточение въ Бруса и Никомедия (Измитъ), а неистовствата се увеличаватъ до такава степенъ, че населението отново се вижда заставено да емигрирва въ Сърбия²⁾. По късно (1860 год.) великиятъ везиръ Мехмедъ Кабрѣзли паша, натоваренъ отъ султана да изучи лично състоянието на поданицитѣ му и да накаже виновнитѣ власти, ако намѣри такива, отива най-първо въ Нишъ, дѣто злочинията сж били най-голѣми³⁾.

Както е извѣстно, на 3 априлъ сжщата година въ Цариградъ се изхвърли отъ църковната служба многолѣтствието за патриарха⁴⁾ и се положи началото на българската църковна независимостъ. Това дѣло на цариградскитѣ българи се поде скоро и отъ останалото българско население на турската империя, които не изпусна и случая, особно отъ мѣстата, прѣзъ които мина Мехмедъ Кабрѣзли паша, да изложи въ прошенията си между другитѣ оплаквания и тѣзи срѣщу грѣцкитѣ владици⁵⁾. Не е направилъ изключение и Нишъ, владишкия тронъ въ който се заемалъ отъ Калиника, дѣйността на когото е била въ твърдѣ голѣмо противорѣчие съ тая на Ионикия, за когото сръбския официаленъ вѣстникъ „Сръбске Новине“ г. XVIII, бр. 15, стр. 56 отъ 8 февруари 1851 год. пише, че „увѣкъ е народъ християнскій кодъ

¹⁾ Единъ дописникъ на в. България, г. I, бр. 1, стр. 2—3 отъ 28 мартъ 1859 г. казва слѣдното: „Страна-та коя-то най-страда въ България е Нишскитѣ Санджакъ. Това произлиза отъ едно състояніе на работи-ти съвсѣмъ извзимателно“.

²⁾ В. „България“, г. I, бр. 12, стр. 47 отъ 18 юни 1859 г.

³⁾ Т. Ст. Вурмовъ, Българо-грѣцката църковна распри, стр. 114—115.

⁴⁾ Тамъ, стр. 101.

⁵⁾ Тамъ, стр. 115.